

OSTROWSKI I WSPÓLNICY

Problemy związane z obowiązkowym wdrożeniem dyrektywy unijnej w sprawie ochrony sygnalistów

Artur Kołcz

radca prawny

Joanna Nazdrowicz

radca prawny

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady E(UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. U.E. L 305/17)

Cel Dyrektywy

zobowiązanie państw członkowskich UE do wprowadzenia systemu ochrony systemu sygnalistów, który:

- zachęca do dokonywania zgłoszeń naruszeń;
- zapewnia bezpieczne, poufne i skuteczne procedury przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń oraz podejmowania działań następczych;
- uniemożliwia podjęcie działań odwetowych w stosunku do sygnalistów przez osoby czy instytucje, których zgłoszenie dotyczy.

System ochrony signalistów na trzech poziomach

I

wewnętrznym

- podmiotu sektora publicznego lub prywatnego objętego Dyrektywą (art. 8 Dyrektywy)

dotyczy m.in. jednostek samorządu terytorialnego

II

zewnątrznym

– organy państwowe powołane do przyjmowania zgłoszeń, przekazywania informacji zwrotnych na ich temat i podejmowania działań następczych w związku z nimi (art. 11 Dyrektywy)

III

ujawnienia publicznego

podanie do wiadomości publicznej informacji na temat naruszeń (art. 15 Dyrektywy)

Po co Parlament Europejski wprowadził Dyrektywę? Główne motywy Dyrektywy

ochrona sygnalistów
pracujących w sektorze
prywatnym i publicznym
jako podstawowego źródła
informacji o istnieniu
naruszeń prawa

niski poziom zgłaszania
wśród sygnalistów
stanowi kluczowy
czynnik wywierający
wpływ na egzekwowanie
prawa

harmonizacja
mechanizmów ochrony
sygnalistów przyczyni się do
poprawy funkcjonowania i
egzekwowania prawa
unijnego i polityk UE

naruszenia przepisów
prawa Unii w
dziedzinach objętych
Dyrektywą poważnie
szkodzą interesowi
publicznemu

Data wdrożenia przepisów Dyrektywy
do porządku krajowego:

17.12.2021 r.

Data wejścia w życie przepisów
implementujących Dyrektywę:

?

SYGNALISTA

osoba, która dokonuje zgłoszenia właściwej instytucji o powziętych wiadomościach o istnieniu ryzyka lub wystąpieniu zagrożenia lub szkody dla interesu publicznego w związku z naruszeniem prawa

NARUSZENIE

działanie lub zaniechanie, które:

- a) jest niezgodne z prawem i dotyczy aktów Unii i dziedzin objętych zakresem przedmiotowym Dyrektywy
- b) jest sprzeczne z przedmiotem lub celem przepisów zawartych w aktach Unii i dziedzinach objętych zakresem przedmiotowym Dyrektywy

DZIAŁANIE ODWETOWE

działania lub zaniechania mające miejsce w kontekście związanym z pracą podjęte na skutek dokonania zgłoszenia naruszenia, które wyrządza lub może wyrządzić nieuzasadnioną szkodę sygnaliście

Obowiązki JST w zakresie ochrony sygnalistów

opracowanie procedury na potrzeby przyjmowania zgłoszeń i podejmowania działań następczych

opracowanie i wdrożenie kanałów przyjmowania zgłoszeń

wyznaczenie bezstronnej osoby / bezstronnego wydziału właściwych do rozpatrywania zgłoszeń i podejmowania działań następczych w związku ze zgłoszeniami

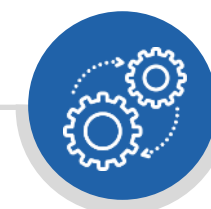
weryfikacja aktualnie obowiązujących rozwiązań w urzędzie (np. regulaminy pracy, kodeksy etyki)

prowadzenie rejestrów zgłoszeń

zapewnienie zrozumiałych i łatwo dostępnych informacji na temat procedur na potrzeby dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do właściwych organów oraz, w stosownych przypadkach, do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii

podejmowanie z zachowaniem należytej staranności działań następczych

Weryfikacja aktualnie obowiązujących rozwiązań w urzędzie (np. regulaminy pracy)

PRZYKŁAD

§ 7

1. Do obowiązków pracowników należy także sumienne i staranne wykonywanie poleceń przełożonych.
2. Jeżeli pracownik jest przekonany, że polecenie jest niezgodne z prawem albo zawiera znamiona pomyłki, jest on obowiązany poinformować o tym na piśmie swojego bezpośredniego przełożonego. W przypadku pisemnego potwierdzenia polecenia pracownik jest obowiązany je wykonać, zawiadamiając jednocześnie pracodawcę.
3. Pracownik nie wykonuje polecenia, jeżeli jest przekonany, że prowadziłyby to do popełnienia przestępstwa, wykroczenia lub groziłyby niepowetowanymi stratami, o czym niezwłocznie informuje pracodawcę.

Kanały przyjmowania zgłoszeń

**przyjazne
użytkownikom**

bezpieczne

**zapewniające
poufność**
przyjmowania i
przetwarzania
informacji

pozwalają na **trwałe
przechowywanie
informacji** w celu
prowadzenia dalszego
postępowania
wyjaśniającego

Kanały przyjmowania zgłoszeń

Wybór kanału należy do danej jednostki samorządu terytorialnego, przy czym wybrany kanał winien zapewniać poufność tożsamości osoby dokonującej zgłoszenia.

Kanały przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń. Pracownicy Urzędu czy podmioty zewnętrzne?

Kanały dokonywania zgłoszeń mogą być obsługiwane:

- a) **wewnętrznie** przez wyznaczoną do tego celu osobę lub wyznaczony dział lub
- b) **zewnętrznie** przez osobę trzecią, np. dostawcy platform na potrzeby zgłoszeń zewnętrznych, zewnętrzni doradcy, audytorzy, przedstawiciele związków zawodowych lub przedstawiciele pracowników.

Wybranie właściwego kanału jest ważne z uwagi na konieczność zapewnienia skutecznej komunikacji osoby dokonującej zgłoszenia z członkami personelu odpowiedzialnymi za rozpatrywanie zgłoszeń.

Zalety wybranego systemu zgłaszania nieprawidłowości

Wewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości

- ✓ Większe zaufanie kadry kierowniczej do systemu wewnętrznego
- ✓ Szybki czas reakcji na zgłoszenie
- ✓ Szybsza ścieżka decyzyjna (przepływ informacji między koordynatorem systemu a kierownikiem organizacji)
- ✓ Znajomość przez obsługujących realiów organizacji
- ✓ Wrażliwe informacje nie są przekazywane poza organizację
- ✓ Może generować mniejsze koszty

Zewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości

- ✓ Większe zaufanie pracowników do zewnętrznego systemu
- ✓ Większe bezpieczeństwo sygnalistów (anonimowość i poufność)
- ✓ Większa bezstronność, niezależność osób obsługujących system
- ✓ Większe zasoby i kompetencje do profesjonalnej obsługi zgłoszeń (prawnicy, audytorzy, inni specjaliści)
- ✓ Doświadczenie w tego typu doradztwie

Wady wybranego systemu zgłaszania nieprawidłowości

Wewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości

- Częsty brak zasobów ludzkich do obsługi zgłoszeń
- Brak odpowiedniego doświadczenia i kompetencji do obsługi zróżnicowanych zgłoszeń i dialogu z sygnalistą
- Brak zaufania pracowników do systemu (możliwe „zamiatanie spraw pod dywan”)

Zewnętrzny system zgłaszania nieprawidłowości

- Ryzyko ujawnienia informacji poza organizację i brak kontroli nad nią
- Nieznajomość realiów organizacji zwiększająca ryzyko złej interpretacji informacji przekazanych przez sygnalistów
- Długa ścieżka obiegu informacji

Polityka ochrony sygnalistów

Polityka dot. sygnalistów powinna zostać skonstruowana tak, by każdy potencjalny sygnalista wiedział:

- 1 kto może dokonać zgłoszenia
- 2 co można zgłosić
- 3 kiedy można dokonać zgłoszenia
- 4 gdzie dokonać zgłoszenia
- 5 w jakiej formie dokonać zgłoszenia
- 6 kto jest odpowiedzialny za przyjęcie zgłoszenia i załatwienie sprawy
- 7 w jaki sposób może zostać rozpatrzone zgłoszenie
- 8 kiedy i jaka ochrona mu przysługuje
- 9 w jakim terminie zostanie załatwiona sprawa
- 10 w jaki sposób sygnalista zostanie poinformowany o rozpatrzeniu sprawy
- 11 jakie działania następcze mogą zostać podjęte
- 12 jak i kiedy można skorzystać z zewnętrznych kanałów zgłoszeń

Wszystkie informacje dotyczące zgłoszeń powinny być przejrzyste, zrozumiałe i wiarygodne, aby propagować zgłaszanie naruszeń, a nie zniechęcać do takich działań.

Obligatoryjne elementy procedury

- ✓ sposoby i tryb informowania zatrudnionych o wprowadzonej procedurze i dokonywanych w niej zmianach
- ✓ sposoby i tryb dokonywania zgłoszeń nieprawidłowości, ze wskazaniem osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za ich przyjmowanie
- ✓ sposób postępowania z otrzymanymi zgłoszeniami, w tym kryteria ich selekcji i analizy
- ✓ sposób prowadzenia i przechowywania rejestru zgłoszeń;
- ✓ rodzaj i charakter działań następczych podejmowane w razie potwierdzenia informacji o nieprawidłowości, ze wskazaniem osób lub jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich przeprowadzenie
- ✓ mechanizmy gwarantujące ochronę sygnalistów przed działaniami odwetowymi oraz zachowanie w poufności wszelkich danych umożliwiających ustalenie ich tożsamości lub tożsamości osób, których dotyczy zgłoszenie
- ✓ sposób informowania sygnalistów o wynikach analizy dokonanych zgłoszeń
- ✓ zasady postępowania ze zgłoszeniami anonimowymi
- ✓ zasady i terminy przeprowadzania okresowych przeglądów funkcjonowania procedury
- ✓ rozsądny termin na przekazanie informacji zwrotnych, nieprzekraczający trzech miesięcy od potwierdzenia otrzymania zgłoszenia lub w przypadku niewysłania potwierdzenia do osoby dokonującej zgłoszenia – trzech miesięcy od upływu 7 dni od dnia dokonania zgłoszenia oraz tryb i warunki przedłużenia terminu rozpatrywania zgłoszenia
- ✓ zapewnienie zrozumiałych i łatwo dostępnych informacji na temat procedur na potrzeby dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do właściwych organów zgodnie z art. 10 oraz, w stosownych przypadkach, do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii

Działania następcze

Działania następcze to działania podjęte przez odbiorcę zgłoszenia lub właściwy organ w celu oceny prawdziwości zarzutów zawartych w zgłoszeniu oraz, w stosownych przypadkach, w celu zaradzenia naruszeniu będącemu przedmiotem zgłoszenia.

Podejmowanie działań następczych

Dziękujemy za uwagę

Artur Kołcz

radca prawny

a.kolcz@ostrowski-legal.net

+48 608 467 501

Joanna Nazdrowicz

radca prawny

j.nazdrowicz@ostrowski-legal.net

+ 48 727 591 258

Kancelaria Ostrowski i Wspólnicy sp.k.

ul. Lubicka 53

87-100 Toruń

Oddział w Gdyni:

ul. Władysława IV 43

81-395 Gdynia

(+48) 56 651 07 93, 94; (+48) 724 679 513

torun@ostrowski-legal.net

Zapraszamy do bliższego poznania naszej Kancelarii:

www.ostrowski.legal

